

Беларуская мова — нацыянальная мова беларусаў, уваходзіць у індаеўрапейскую моўную сям'ю, славянскую группу, усходнеславянскую падгруппу. Пашырана ў асноўным у Беларусі. Распаўсюджана таксама і ў іншых краінах, галоўным чынам у Польшчы, Расіі, Літве, Латвіі, Украіне[3]. Беларуская мова мае шмат агульных граматычных і лексічных уласцівасцей з іншымі ўсходнеславянскімі мовамі.

Сучасная беларуская мова існуе ў літаратурнай і дыялектнай формах. Асноўны масіў падзяляецца на 2 вялікія дыялекты: паўночна-ўсходні і паўднёва-заходні, паміж якімі знаходзіцца паласа пераходных сярэднебеларускіх гаворак. Літаратурная мова гістарычна грунтуецца на гаворках цэнтральнай Беларусі[4]

Алфавіт літаратурнай мовы створаны на аснове кірыліцы. Часам выкарыстоўваецца беларуская лацінка (гл. беларускі лацінскі алфавіт).

У 1990-х — 2000-х гадах практична аформілася існаванне дзвюх беларускіх моўных норм[5]: нормы беларускай мовы, распрацаванай у 1933 годзе і рэфармаванай у 1957 і 2008 гадах, і нормы, распрацаванай Браніславам Тарашкевічам у 1918 годзе, так званай «тарашкевіцы».

Гісторыя

Асноўны артыкул: Гісторыя беларускай мовы

Этнаграфічна карта беларусаў і беларускіх гаворак, складзеная Яўхімам Карскім (1903)

Беларуская мова старажытнапісьменная, гісторыя беларускага пісьменства налічвае не менш за дзесяць стагоддзяў. Мова беларускага народа пачала складацца ў XIV—XVI стагоддзях у Вялікім Княстве Літоўскім і была канчаткована сферміравана ў канцы XIX—XX стагоддзяў. Паводле этнаграфічных даследаванняў, на Меншчыне яшчэ ў 1886 годзе мяшчане называлі беларускую мову літоўскай[6].

Беларускія лінгвісты-беларусаведы падзяляюць развіццё беларускай мовы на 3 асноўныя этапы:

Праславянскі (да XIII ст.): у гэты перыяд пачынаюць фармавацца сучасныя ўсходнеславянскія мовы. Дадаткова ў расійскім і савецкім мовазнаўстве выдзяляецца перыяд існавання агульнай старажытнай ўсходнеславянскай (стараарускай) мовы (узнікненне каля VII—VIII ст.). Існаванне такога перыяду ставіцца навукоўцамі пад пытанне, пачынаючы з пачатку XX ст.

Старабеларускі (XIII—XVIII ст.): абмяжоўваецца ўзнікненнем выразных адметнасцей фанетыкі (пачатак) і практичным знікненнем (канец)